

HE 8/2020 vp  
Erityisasiantuntija Tapani Veistola  
Suomen luonnonsuojeluliitto ry  
TaV 2.4.2020

## Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergialain, turvallisuusselvityslain ja kaivoslain muuttamisesta

Ydinenergia- ja kaivoshankkeita koskevat kuulemiset ja päätökset ovat ympäristöön vaikuttavia asioita. Perustuslain 20 §:n mukaan *"Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon."* Kyse on myös kaivoslain sanoin *"yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta"*.

Kaivoshankkeet vaikuttavat usein monia kilometrejä niiden rajoja kauemmaksi (melu, pöly, pienhiukkaset, muut ilmansaasteet, räjäytyksissä alueen ulkopuolelle lentävien kivien vaara, vesistö päästöt, vaikutukset elinkeinoihin ja kiinteistöjen arvoon jne.). Siksi on tärkeää, että kaikki hankkeiden vaikutusalueiden kiinteistöjen, maan, vesien ja oikeuksien haltijat sekä mahdolliset haitankärsijät saavat tiedon kaivosprosesseista ajoissa ja varmasti.

Erityinen ongelma voi syntyä suurten hankkeiden jakamisesta moneksi palaseksi. Jos tiedottamista tehdään suppeasti, hankkeen osa-alueiden väliinkin voi jäädä asukkaita, jotka eivät saa tietoa hankkeesta.

Näistä syistä hallituksen esittämät tiedotuspykälien parannukset ovat hyviä asioita. Tässä on kuitenkin vielä eräitä täsmennys- ja tehostustarpeita.

### Ydinenergialaki

7 i

Kohta "henkilön osallistumista ydinaineen kuljetukseen" kannattaisi muuttaa muotoon "henkilön osallistumista ydinaineen ja ydinjätteen kuljetukseen." Myöhemmin 7 m §:ssä turvahenkilöistä puhuttaessa vastaava muotoilu on "ydinlaitoksen toimintaan liittyvän ydinaineen ja ydinjätteen kuljetuksen".

Tältä osin teksteissä on siis ristiriita. Hallituksen esityksen tarkoitus on ilmeisesti pitää ydinainetta ja ydinjätettä erillisinä toisistaan. Siksi ne molemmat pitäisi mainita erikseen joka pykälässä. Näin on myös turvallisuusselvityslain 21 §:ssä tehty.

### 23 § Lupahakemuksen käsitteleminen

Kuulutusajaksi 14 päivää on liian lyhyt aika. Vähimmäisajan pitää olla vähintään 30 päivää, kuten esimerkiksi ympäristöluvissa.

## Kaivoslaki

### 40 § Lupahakemuksesta tiedottaminen

Ensimmäisen momentin sanomalehti-ilmoituksen mahdollisesti julkaisematta jättämistä koskeva kohta ("*jos asian merkitys ei ole vähäinen tai jos tiedottaminen on muuten tarpeetonta*") on epäselvä ja se voi johtaa tulkinnanvaraisuuksiin. Olisi selvintä, että lehti-ilmoitus julkaistaisiin aina. Suurin osa kaivoshankkeista tapahtuu seuduilla, joissa pelkkiin sähköiseen tiedotukseen tottuminen on vielä vähäistä. Tavallinen kansalainen ei seuraa kunnan tai Tukesin nettisivuja säännöllisesti. Lisäksi ainakaan kaivoslupa ei voi olla ympäristövaikutuksineen vähäinen asia.

Myös 1 momentin viimeinen virke "*Lupaviranomaisen on annettava tieto erikseen niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee*" on epäselvä ja tulkinnanvarainen. Pitäisi säätää, että tieto pitää antaa hakemusalueen ja sen rajoja viittä kilometriä lähempien kiinteistöjen omistajille kirjeellisesti. Suurissa hankkeissa tämän alueen tulisi olla vähintään 10 km.

3 momentissa sanomalehti-ilmoitukselle on pistetty rajaksi: "*Jos hakemus koskee osakkaiden oikeutta muutoin kuin vähäisissä määrin...*" Tätä "*vähäisissä määrin*" on vaikea tulkita, joten on varmintä tiedottaa lehdessä aina.

### 58 § Lupapäätöksestä tiedottaminen

Ajatus siitä, että päätöksen voi antaa sähköisesti vaikka joku on pyytänyt sitä kirjallisesti, on huono ja se pitää poistaa.

Kuulutuksen julkaisematta jättäminen sanomalehdessä "*jos asian merkitys on vähäinen tai sen julkaiseminen on muuten ilmeisen tarpeetonta*" on epäselvä ja tulkinnanvarainen, joten sellainen mahdollisuus tulee poistaa. Tässä pykälässä on myös "*ilmeisen*"-sana, jollainen poistettaisiin jo 40 §:ssä. Vertaa myös kommenttimme siitä pykälästä.

### Ydinenergialain 23 §:n sekä kaivoslain 40 §, 74 – 75 §:n ja 166 §:n ilmoitukset

Tässä viitatus kuntalain 108 §:n mukaan "*Ilmoitusten on oltava yleisessä tietoverkossa 14 vuorokautta, jollei asian luonteesta muuta johdu.*" Varmuudeksi ja selvyiden vuoksi tulisi todeta, että kuulutusajan tulee olla aina vähintään lausunto-, muistutus- tai valitusajan pituinen.

### Varaushakemuksista tiedottaminen

Myös varaushakemuksista pitäisi tiedottaa nykyistä tehokkaammin. Ne koskevat usein laajoja alueita, joiden sisällä on monenlaisia yksityisiä ja yleisiä etuja. Mikäli varausilmoituksista ei tiedotettaisi samalla tavalla kuin lupahakemuksista, niin tulisi tehdä vähintään Tukesin verkkosivuilla, kuten varauspäätöksille tehdään.

### Lopuksi

Varsinkin kaivoslakiin liittyy tätä HE:tä laajempia uudistustarpeita. Niitä on valiokunnassanne käsittelyssä olevassa kaivoslakia koskevassa kansalaisaloitteessa sekä hallitusohjelmassa.

### Lisätietoja

- erityisasiantuntija Tapani Veistola, puh. 0400 615 530, [tapani.veistola@sll.fi](mailto:tapani.veistola@sll.fi)